

На міжнародному рівні створювалися певні організації, які регулювали повітряні перевезення. Наприклад, однією з перших була створена Міжнародна авіатранспортна асоціація (1919 р.). Вона об'єднала провідні авіакомпанії Європи, США, Азії, Австралії. Асоціація повинна сприяти розвитку безпечного, регулярного та економічно вигідного для держав авіасполучення [1, 35-43].

Міжнародна організація цивільної авіації (далі – ІКАО) почала функціонувати у 1947 р. ІКАО досліджує проблеми організації міжнародної цивільної авіації, повітряних трас, створення аеропортів і аеронавігаційних засобів, розробляє міжнародні стандарти для конструювання й експлуатації повітряних суден, правила з використання устаткування, засобів зв'язку і контролю над польотами; сприяє уніфікації митних, імміграційних і санітарних правил і т.д. У рамках ІКАО підготовлено, зокрема, Гаазький протокол 1955 р., Гвадалахарську конвенцію 1961 р., Гватемальський протокол 1971 р [2, 44-56].

Отже, Україна знаходиться на шляху до вдосконалення правової бази у сфері міжнародних повітряних перевезень. Всі зазначені вище конвенції та договори є поштовхом для подальшого вдосконалення цієї бази, узагальнення норм, які потребують доопрацювання, а також укладення нових договорів.

Література:

1. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право: підручник / В. Ф. Опришко. – 2-ге вид., перер. і допов. – К. : КНЕУ, 2003. – 311 с.
2. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: підручник / І. І. Дахно. – К.: центр навчальної літератури, 2006. – 272 с.
3. Левковець П. Р. Міжнародні перевезення і транспортне право: навч. посіб./ П. Р. Левковець. – 3-є вид., випр. і допов. – К.: Арістей, 2005. – 292 с.

Безпальча О.О.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Історичне формування повітряного права в Україні тривалий час не мало самостійного характеру, воно було представлено правовою доктриною і практикою розвитку повітряного законодавства СРСР. За часів державної незалежності України почало удосконалюватись та розвиватись повітряне законодавство. Повітряний кодекс України, прийнятий 1993 року як основний нормативний акт, що регулює діяльність цивільної авіації, багато в чому повторював традиції радянського повітряного законодавства, тому потребував внесення докорінних змін та доповнень, спрямованих на врахування нових реалій розвитку суспільних відносин у сфері цивільної авіації, вимог та стандартів, рекомендованої практики Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), регіональних спеціалізованих міжнародних інституцій у Європі ЯАА та Євроконтролю. Під впливом Повітряного кодексу СРСР була визначена система повітряного законодавства України, що складається з взаємопов'язаних правових інститутів: державне регулювання діяльності в галузі цивільної авіації; державний контроль за діяльністю цивільної авіації; повітряні судна; аеродроми, аеропорти та об'єкти єдиної системи організації повітряного руху; екіпаж повітряного судна; польоти повітряних суден; авіаційна безпека; повітряні перевезення; авіаційні роботи тощо.

Отже, систему повітряного права створювали взаємопов'язані правові інститути, визначені у Повітряному кодексі. Система охоплювала існуючі на той час сфери діяльності цивільної авіації щодо використання повітряного простору.

З прийняттям у 1993 р. Повітряного кодексу України розпочинається інтенсивний розвиток повітряного права незалежної України. За ним Україні, як суб'єкту міжнародного права, належить повний і виключний суверенітет на повітряний простір в її територіальних межах [1.ст.1]. Слід зазначити, що цей кодекс залишався чинним, незважаючи на те, що було підготовлено і подано до Верховної Ради України вже декілька нових проектів Повітряного кодексу України (станом на 15

січня 2009 р.). Необхідно відмітити, що за час, який минув з 1993 р., Україна вже стала членом Європейської конференції цивільної авіації (ЄКЦА) та Європейської організації з безпеки аеронавігації (Євроконтроль), кандидатом у члени ЯАА, що, відповідно, потребувала внесення змін до законодавства України у сфері авіації. Але, нажаль, чинний кодекс з самого початку зберігав інститути радянського повітряного права і не орієнтується на вимоги міжнародного права, навіть після внесення до нього доповнень та змін. За весь період в чинний Повітряний кодекс було внесено 5 поправок. Враховуючи це, у проекті Повітряного кодексу України (2009 р.) пропонується встановити правові основи використання повітряного простору України з урахуванням вимог міжнародного повітряного права, стандартів та рекомендованої практики ІКАО, економіко-правові й організаційні засади діяльності у галузі авіації, забезпечення безпеки та інтересів держави, безпеки польотів, авіаційної та екологічної безпеки. Проект повітряного кодексу України в редакції 2009 р. складався з 18-ти розділів та 107 статей. Концепція цього Повітряного кодексу вперше побудована на комплексному розумінні авіації, включаючи цивільну авіацію та військову авіацію. Досягненням проекту Повітряного кодексу (2009 р.) вважалося те, що він вміщував вже не так багато відсильних норм, які ускладнювали користування попередніми кодексами.

Концепція нового кодексу України (2009 р.) була орієнтована на максимальне врахування сучасних тенденцій розвитку цивільної авіації, міжнародного права.

Так, у проекті повітряного кодексу України (2009 р.) більш ґрунтовно та докладно у сфері захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання передбачені заходи організаційного забезпечення авіаційної безпеки, заходи щодо захисту від актів незаконного втручання, в тому числі превентивного характеру, способи врегулювання кризових ситуацій, звертається увага на перелік предметів, що заборонені для пронесення в зони обмеженого доступу або перевезення на повітряних суднах, заходи підтримання встановленого порядку на борту повітряного судна, в тому числі шляхом включення до складу екіпажу повітряного судна підготовлених фахівців авіаційної безпеки та застосування заходів стримування.

Особливого значення в тогочасних умовах набувало включення у проект повітряного кодексу норм суміжних галузей права, що також регулюватимуть діяльність цивільної авіації. Так, до проекту Повітряного кодексу (2009 р.) включена стаття "Охорона навколишнього середовища". Такій підхід вважається цілком логічним, бо в сучасних умовах

авіаційна діяльність, в тому числі й цивільної авіації, тісно пов'язана з проблемами екології та екологічного права.

19 травня 2011 року, Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний для системи вітчизняної авіації документ – нову редакцію Повітряного кодексу, який набрав юридичної чинності з 17 жовтня 2011 року. У новій редакції чітко прописані обов'язки авіакомпанії перед пасажирами, чого не було у Повітряному кодексі (2009р.). Так, згідно з документом, який отримав підтримку Уряду, авіакомпанія несе відповідальність за втрату або шкоду, спричинену при перевезенні пасажирів, багажу, вантажу та пошти. Відтепер це закріплено на найвищому законодавчому рівні, а не лише прописано у правилах перевезення пасажирів та багажу. Документ надає право пасажиру на компенсацію та іншу допомогу від авіаперевізника в разі відмови від прийняття на борт, скасування польоту, тривалої затримки вильоту та зниження класу обслуговування. [2.С 93.]

Література:

1. Повітряний кодекс України. Закон України від 04.05 1993 №3167-ХІІ (в ред. ЗУ від 21.10.1997, № 590/97-ВР)
2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI // Офіційний вісник України від 29.06.2011 – 2011 р., № 46, стор. 27, стаття 1881, код акту 57159/2011
3. Козловський А.А. Розвиток концепції повітряного права України: історія та сучасність / А.А. Козловський, З.І. Боярська // Юридичний вісник "Повітряне і космічне право".– 2009. № 3(12).– С. 9-12.

УДК 347.82(043.2)

Божок В.Г.,
курсант,

факультет підготовки слідчих,
Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків
Науковий керівник: Музичук О.М., д.ю.н.,
старший науковий співробітник

СТАНОВЛЕННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРАВА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Історичне формування повітряного права в Україні тривалий час не мало самостійного характеру, а було представлено правовою доктриною і практикою розвитку повітряного законодавства СРСР. Але ж вдос-